

กฎหมายบังคับโทษ : สิทธิการรับและการใช้เงินในบัญชีเงินฝากของ ผู้ต้องขังภายในเรือนจำ

พรอมา วงศ์เจริญ¹

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรภัทร์²

การบังคับโทษจำคุกเป็นการพัฒนาการจากแนวคิดในอดีตในการลงโทษเข้ามาสู่แนวคิดยุคใหม่ที่มีความเป็นเสรีนิยมในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตลอดทั้งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การกึ่งในการดำเนินการบังคับโทษผู้ที่ได้กระทำความผิดในลักษณะต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษและตามวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษ โดยมุ่งที่จะเปลี่ยน บำบัดฟื้นฟูหรือแก้ไขพฤติกรรมของบุคคลที่บกพร่องในเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นเหตุให้กระทำความผิดกฎหมายอาญาอันเป็นกติกาสังคมสามารถกลับเข้าสู่สังคมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปกติสุขต่อไป ไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก กฎหมายบังคับโทษจำคุกได้แก่พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 เป็นต้น และหน่วยงานภาครัฐหลักที่ทำหน้าที่บริหารจัดการให้บรรลุวัตถุประสงค์ของภารกิจกฎหมายบังคับโทษคือ กรมราชทัณฑ์⁴

ต้องหลีกเลี่ยงผลเสียหายกับบุคคลในการบังคับโทษจำคุก กล่าวคือ ต้องไม่ทำลายบุคลิกภาพของคนปกติและต้องสอดคล้องกับหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญอยู่บนพื้นฐานของการบังคับโทษ หลักความใกล้เคียงของชีวิตภายในและภายนอกเรือนจำเพราะนักโทษทุกคนมีโอกาสกลับเข้าสู่สังคมอีกครั้งหากการจำคุกทำลายบุคลิกภาพของคนให้เสียไป การฟื้นฟูก็จะได้ไม่ผล สุดท้ายสังคมก็ได้รับความเสียหายต่อไป

หลักการความใกล้เคียงของชีวิตภายในและภายนอกเรือนจำ กล่าวคือ รัฐจะต้องพยายามบริหารจัดการต่าง ๆ ให้การดำเนินชีวิตของผู้ต้องขังภายในเรือนจำ มีความใกล้เคียงกับการใช้ชีวิตของบุคคลทั่วไปภายนอกเรือนจำมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งภายนอกคุกและภายในคุกต้องใกล้เคียงกันมิฉะนั้นจะทำให้ผู้ได้รับโทษจำคุกเสียบุคลิกภาพ หรือวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตของตนในการอยู่ร่วมกับสังคมภายนอกไป ทำให้ไม่สามารถกลับคืนสู่สังคมได้เป็นการทำลายวัฒนธรรมการใช้ชีวิตปกติของมนุษย์⁵

ตามที่กล่าวมาแล้วว่าการแก้ไขนั้นมักจะขัดกับความรู้สึกของคนในสังคมว่าผู้กระทำความผิดไม่ควรได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่าคนทั่วไป ตามหลักที่เรียกว่า “หลักการได้รับประโยชน์ที่น้อยกว่า” (Principle of less eligibility) โดยคนในสังคมทั่วไปจะเห็นว่าเป็นการไม่เป็นธรรมที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับประโยชน์

¹ นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

² ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

³ ธาณี วรภัทร์, 2558, น. 39-40

⁴ คณิต ฐ นคร, 2555, น. 46-48

⁵ ธาณี วรภัทร์, 2558, น. 39-40, เล่มเดิม.

มากกว่าคนทั่วไป เช่นผู้กระทำความผิดจะได้รับการอบรมแก้ไขผิดวิชาชีพ สวัสดิการ อาหาร ที่อยู่อาศัย ตลอดจนหารจัดการศึกษา การหางาน รวมถึงเงิน ในขณะที่คนทั่วไปในสังคมอีกจำนวนมากไม่ได้รับบริการดังกล่าวความรู้สึกของคนทั่วไปดังกล่าวเห็นได้ว่าขัดกับหลักของการแก้ไขฟื้นฟูตามวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษ ซึ่งในขณะเดียวกันหากไม่ให้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสมก็เป็นการยากในการแก้ไขผู้กระทำความผิดให้มีจิตสำนึกและกลับตัวกลับใจไม่กระทำความผิดซ้ำอีกได้ ดังนั้นจึงเกิดความสัมพันธ์และความขัดกันของเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษและการบังคับโทษ⁶

มาตรฐานขั้นต่ำของการสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ในเรื่องของอาหารจะต้องมีสารอาหารที่เพียงพอและตามกำหนดเวลาปกติ ที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพพลานามัย ถูกตามหลักโภชนาการ มีคุณภาพ มีการจัดเตรียมและเก็บรักษาที่ดี เรือนจำต้องจัดเตรียมน้ำดื่มที่เพียงพอต่อความต้องการของนักโทษทุกคน⁷

สำหรับประเทศไทยซึ่งพบว่าคนส่วนมากอาจคิดว่าผู้ต้องขังที่ได้ถูกจำกัดอิสรภาพให้อยู่ภายในเรือนจำไม่จำเป็นต้องใช้เงิน เพราะรัฐได้จัดเตรียมในส่วนของการอาหารและอนามัย สุขกบาลบริการให้ผู้ต้องขังอยู่แล้วจึงไม่มีความจำเป็นต้องใช้เงิน แต่ในความเป็นจริงทางเรือนจำไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึงเพราะจำนวนประชากรของนักโทษนั้นมีปริมาณมากถึง 314,967⁸ คนฉะนั้นการที่จะดูแลให้ทั่วถึงคงเป็นไปได้ยาก ซึ่งไม่เพียงพอตามสุขอนามัย ตามหลักโภชนาการที่มนุษย์ควรได้รับขั้นพื้นฐาน คุณค่าความเป็นมนุษย์ที่ควรจะได้รับในระดับหนึ่ง การมีเงินไว้ในครอบครองในระหว่างอาศัยภายในเรือนจำอาจก่อให้เกิดปัญหาต่างๆตามมามากมาย เช่น การค้ายาเสพติด การเล่นการพนันขั้นต่อ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาภายในเรือนจำซึ่งในความเป็นจริงทางเรือนจำได้มีการบริการร้านค้าส่งเคราะห์ผู้ต้องขังเพื่อให้ผู้ต้องขังซื้อสินค้าต่างๆเพื่อให้ผู้ต้องขังได้เลือกบริโภคได้อย่างอิสระเพราะเนื่องจากประชากรผู้ต้องขังที่มีมากเกินไปจนดูแลได้ทำให้ผู้ต้องขังได้รับอาหารที่ไม่เพียงพอ ไม่ถูกตามหลักโภชนา มาตรฐานขั้นต่ำที่มนุษย์ควรจะได้รับในการดำรงชีพ

ตามกฎหมายสิ่งของที่ติดมาที่ผู้ต้องโทษไม่อาจครอบครองได้ให้เรือนจำเก็บไว้ให้เขาถ้าตามวิธีการและขอบเขตสามารถทำได้ เงินสดนั้นให้ทำเป็นบัญชีเงินส่วนตัวของผู้ต้องโทษ ผู้ต้องโทษจะต้องได้รับโอกาสได้รับมอบทรัพย์สินของพวกเขาที่มีความจำเป็นในระหว่างถูกบังคับโทษเมื่อปล่อยตัว ถ้าผู้ต้องโทษปฏิเสธที่จะนำสิ่งของใดติดตัวมาเนื่องจากสิ่งของเหล่านั้นไม่อาจนำเข้ามาได้ออกไปนอกเรือนจำเจ้าหน้าที่บังคับโทษมีอำนาจที่จำนำสิ่งนั้นออกจากเรือนจำโดยค่าใช้จ่ายของผู้นั้นเอง

การเก็บรักษาทรัพย์สินของนักโทษมาตรฐานขั้นต่ำของการสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังกำหนดหลักการไว้ว่า เงินและของมีค่า เสื้อผ้า และทรัพย์สินต่างๆ ของนักโทษ ซึ่งตามระเบียบของเรือนจำไม่อนุญาตให้นักโทษเก็บรักษาไว้เอง อาจฝากให้เรือนจำช่วยจัดเก็บรักษาไว้ให้ในที่ซึ่ง

⁶ธานี วรภัทร์, 2558, น. 43 ,เล่มเดิม.

⁷มาตรฐานขั้นต่ำของการสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ข้อ 20

⁸กรมราชทัณฑ์, กองแผนงาน ศูนย์ทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง. สถิติผู้ต้องขังราชทัณฑ์ทั่วประเทศรท.102 (ก), สํารวจ ณ วันที่สำรวจ ณ วันที่ 24 ธันวาคม 2558.

ปลอดภัยโดยจะจัดให้นักโทษลงชื่อในบัญชีรายการสิ่งของไว้เป็นหลักฐาน เมื่อนักโทษได้รับการปล่อยตัวแล้วจะต้องจัดส่งคืนทรัพย์สินให้แก่ักโทษ เว้นแต่กรณีที่ได้อนุญาตให้จ่ายเงินหรือทำการจำหน่ายทรัพย์สินเหล่านั้นจนหมดสิ้นไปแล้ว หรือด้วยเหตุผลความจำเป็นทางด้านสุขภาพลักษณะทำให้ต้องมีการทำลายทรัพย์สินเหล่านั้นจนหมดสิ้นไป หรือต้องทำลายสิ่งของเสื้อผ้าดังกล่าวไปก่อน ซึ่งในเวลาที่ได้รับคืนสิ่งของและเงินนั้นจะต้องให้นักโทษได้ลงลายมือชื่อด้วย ในกรณีมีการนำยารักษาโรคหรือยาใด ๆ ติดตัวมาให้เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ของเรือนจำเป็นผู้พิจารณาว่าจะดำเนินการอย่างไร บรรดาเงินหรือทรัพย์สินที่นักโทษได้รับจากภายนอกเรือนจำ ให้ทางเรือนจำปฏิบัติเช่นเดียวกันกับที่กล่าวแล้ว⁹

หากผู้ต้องขังต้องการที่จะใช้เงินในการซื้อสิ่งของต่าง ๆ ภายในร้านค้าสงเคราะห์ภายในเรือนจำต้องเป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการรับจ่ายเงินฝากของผู้ต้องขังในเรือนจำ พ.ศ.2553¹⁰ซึ่ง ข้อ4.ในระเบียบนี้ “เงินฝากของผู้ต้องขัง” หมายความว่ารวมถึง เงินสด ธนาณัติ ตัวเงิน หรือเอกสารอื่นใดอันแทนตัวเงิน ที่ผู้ฝาก หรือของผู้ต้องขังที่ฝากไว้กับเรือนจำตามระเบียบนี้ “ผู้ฝาก หมายความว่าถึง ผู้ที่มีความสัมพันธ์ในฐานะญาติของผู้ต้องขังหรือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ต้องขังซึ่งได้ยื่นคำร้องพร้อมเอกสารหลักฐานแสดงตัวตนและเหตุผลในการฝากเสนอต่อผู้บัญชาการ “ใบเสร็จรับเงิน” หมายความว่าถึง เอกสารหรือหลักฐานอื่นใดที่เรือนจำออกให้ เมื่อมีการฝากเงิน หรือเรือนจำได้รับเงินจากธนาณัติ ตัวเงินหรือเอกสารอื่นใดแทนตัวเงินนั้นเรียบร้อยแล้ว “ ร้านค้าสงเคราะห์ผู้ต้องขัง ” หมายความว่าถึง ร้านค้าสงเคราะห์ผู้ต้องขังที่เรือนจำจัดตั้งขึ้นอันเป็นการให้สวัสดิการแก่ผู้ต้องขังและเจ้าพนักงานตามความประสงค์ของทางราชการ “ บัตรซื้อของ ” หมายความว่าถึง บัตรที่เรือนจำออกโดยมีกำหนดราคาแทนเงินสด โดยผู้ต้องขังถอนเงินฝากของผู้ต้องขังสำหรับใช้จ่ายประจำวันได้วันละครั้งครั้งละไม่เกิน 200 บาท ตามระเบียบข้อ 15.

กล่าวโดยสรุปการรับและการใช้เงินในบัญชีเงินฝากของผู้ต้องขังภายในเรือนจำในประเทศเนื่องจากผู้ต้องขังไม่สามารถที่จะมีเงินสดไว้ในครอบครองได้เพราะเงินถือเป็นสิ่งของต้องห้าม¹¹ตามระเบียบของกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการดำเนินการกับสิ่งของต้องห้ามและเงินพ.ศ.2554 ฉะนั้นในการที่จะใช้จ่ายเงินภายในร้านค้าสงเคราะห์ต้องเป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการรับจ่ายเงินฝากของผู้ต้องขังในเรือนจำ พ.ศ.2553 ซึ่งแหล่งที่มาของเงินในบัญชีเงินฝากของผู้ต้องขังในเรือนจำนั้นมาจากการที่มีผู้ฝากมาฝากให้ครอบครัว ญาติ เพื่อน หรือได้มาจากการทำงานหรือรางวัลผลพลอยได้

1. บทนำ

กฎหมายราชทัณฑ์โดยเฉพาะในส่วนของสิทธิในการรับและการใช้เงินในบัญชีเงินฝากของผู้ต้องขังในเรือนจำซึ่งถือเป็นทรัพย์สินของผู้ต้องขังตามกฎหมายราชทัณฑ์ พ.ศ.2479 และใช้ระเบียบว่าด้วยการรับจ่ายเงินฝากของผู้ต้องขัง พ.ศ.2553 ในการควบคุมการรับและการใช้เงินในบัญชีเงินฝากของ

⁹มาตรฐานขั้นต่ำองค์การสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ข้อ 43

¹⁰ระเบียบว่าด้วยการรับจ่ายเงินฝากของผู้ต้องขังในเรือนจำ พ.ศ.2553

¹¹ระเบียบของกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการดำเนินการกับสิ่งของต้องห้ามและเงิน พ.ศ.2554

ผู้ต้องขังในเรือนจำ พบว่าบทบัญญัติที่มีในปัจจุบันของประเทศไทยซึ่งเป็นรัฐสวัสดิการ ซึ่งทางเรือนจำต้องบริหารจัดการสวัสดิการต่าง ๆ ให้แก่ผู้ต้องขังในด้าน อาหาร สุขอนามัย เสื้อผ้า ยารักษาโรคต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานในการดำรงชีพ และได้จัดให้มีร้านค้าสงเคราะห์ภายในเรือนจำจัดไว้ให้ผู้ต้องขังเพื่อจำหน่ายสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นต่าง ๆ เพื่อที่จะสามารถให้ผู้ต้องขังได้ซื้ออาหาร สิ่งอุปโภค บริโภคต่าง ๆ เนื่องจากอาจได้รับไม่เพียงพอจะงบประมาณของรัฐถึงแม้ทางเรือนจำจะได้จัดเตรียม อาหาร ไว้ให้ผู้ต้องขังอยู่แล้วแต่เนื่องจากจำนวนประชากรผู้ต้องขังที่มีจำนวนมาก ทำให้งบประมาณไม่เพียงพอต่อการดูแลผู้ต้องขังได้อย่างทั่วถึง จะเห็นได้ว่าในขณะที่ดำรงชีวิตอยู่ภายในเรือนจำก็มีความจำเป็นต้องใช้เงินไม่ต่างไปจากภายนอกเรือนจำ ซึ่งแหล่งที่มาของเงินในบัญชีเงินฝากของผู้ต้องขังมาจากการที่มีคนมาฝากให้ในฐานะเป็น ญาติ ครอบครัว หรือเพื่อน หรือได้มาจากการทำงาน หรือได้รับรางวัลผลพลอยได้ต่าง ๆ บุคคลเหล่านี้ก็สามารถที่จะมีเงินใช้ในการใช้จ่ายใช้สอยภายในร้านค้าสงเคราะห์ได้

แต่ยังมีในปัญหาสำหรับผู้ต้องขังบางกรณีที่มีปัญหาในส่วนของการใช้จ่ายเงินในเรือนจำในขณะที่ดำรงชีวิตอยู่ภายในเรือนจำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการบริหารงานเรือนจำต้องประสบกับปัญหาสำคัญหลายประการ ทั้งปัญหาบุคลากร ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านสถานที่ ปัญหาด้วยประสิทธิภาพและทัศนคติของเจ้าพนักงานในเรือนจำ ตลอดจนถึงประชาชนโดยทั่วไป นอกจากนี้ยังพบว่ากฎหมายราชทัณฑ์ของไทย ไม่มีการบัญญัติคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังบางประการเช่นกรณี ผู้ต้องขังพิการ ผู้ต้องขังชราที่ไม่สามารถทำงานได้ ผู้ต้องขังที่ยากจน ที่ไม่มีเงินที่จะสามารถซื้อของในร้านค้าสงเคราะห์ผู้ต้องขังได้ ทำให้การรับและการใช้เงินในบัญชีเงินฝากของผู้ต้องขังภายในเรือนจำยังไม่สอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ

ผู้ต้องขังบางรายต้องกระทำความผิดเพื่อแลกมาเพื่อสวัสดิการ เข้าไปรวมกลุ่มแก๊งกับขาคูใหญ่ผู้ที่มีอิทธิพล รับจ้างกระทำความผิด ยอมใช้สิ่งของเหลือจากผู้ต้องขังรายอื่น ยอมแลกซึ่งศักดิ์ศรีเพราะไม่มีทางเลือกอื่นเนื่องจากไม่มีเงิน เมื่อคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษและสิทธิมนุษยชนตลอดรวมถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เพื่อให้สอดคล้องกันอย่างเป็นระบบการใช้ชีวิตภายในภายนอกต้องไม่แตกต่างกันมาก เกิดความเหลื่อมล้ำของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นการทำลายบุคลิกภาพของผู้ต้องขังและสภาพจิตใจทำให้ไม่สามารถกลับเข้ามาสู่สังคมได้

2. การรับและการใช้เงินบัญชีเงินฝากของประเทศเยอรมนี

จากการที่ผู้เขียนได้ศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการรับและการใช้เงินในบัญชีเงินฝากของผู้ต้องขังภายในเรือนจำประเทศเยอรมนีจะเห็นได้ว่าเรือนจำในประเทศเยอรมนีในขณะที่ผู้ต้องขังได้รับโทษอยู่ภายในเรือนจำการดำรงชีวิตอยู่ในเรือนจำก็ต้องใช้เงินซึ่งเป็นปัจจัยในการใช้จ่ายซื้อของที่จำเป็นมาใช้ส่วนตัวซึ่งเงินภายในเรือนจำแบ่งออกเป็นเงิน 5 ประเภทดังจะกล่าวดังต่อไปนี้ในเรื่องของการใช้สอยส่วนตัวและเงินประเภทต่าง ๆ

การใช้สอยส่วนตัวและเงินประเภทต่าง ๆ

1. การซื้อสิ่งของ¹² (Einkauf/purchase) ผู้ต้องโทษอาจซื้อสิ่งต่างๆ ได้เอง ซึ่งอาจได้แก่
 1. ซื้ออาหารและเครื่องบริโภคต่างๆ ตลอดจนเครื่องดูแลทำความสะอาดร่างกายด้วยเงินประจำตัว (Haushaltsgeld)¹³ หรือเงินติดกระเป๋า (Taschengeld¹⁴) จากคำแนะนำผ่านทางเรือนจำจึงต้องจัดการดูแลคำแนะนำโดยคำนึงถึงความต้องการและความจำเป็นของผู้ต้องโทษ
 2. สิ่งของที่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยของเรือนจำผู้ต้องโทษจะซื้อไม่ได้โดยเด็ดขาด โดยคำสั่งแพทย์การซื้ออาหารและเครื่องบริโภคอย่างใดอย่างหนึ่งอาจ ถูกสั่งระงับทั้งหมดหรือบางส่วนได้ เมื่อเป็นที่เกรงว่าสิ่งนั้นจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้ต้องโทษในโรงพยาบาลหรือแผนกของโรงพยาบาลการซื้ออาหารและเครื่องบริโภคอย่างหนึ่งอย่างใดอาจถูกห้ามตามคำสั่งแพทย์ได้
 3. ในกรณีผู้ต้องโทษไม่มีเงินประจำตัว (Haushaltsgeld) หรือเงินติดกระเป๋า (Taschengeld) โดยมีใช้ความผิดของตน เขาอาจได้รับอนุญาตให้ซื้อสิ่งของในจำนวนที่สมควรจากเงินตนเอง (Eigengeld)
2. การช่วยเหลือที่เป็นเงินจากรัฐและเงินอื่นๆ
 1. เงินติดกระเป๋า¹⁵ (Taschengeld/pocket money) ผู้ต้องโทษที่ซื่อสัตย์หรือพิการไม่สามารถทำงานได้หรือไม่เคยได้รับค่าชดเชยการตักงานเลย หรือไม่ได้รับค่าชดเชยการตักงาน ให้มีสิทธิได้รับเงินติดกระเป๋าตามสมควรถ้าเขาต้องการ เงินติดกระเป๋านี้ให้ใช้กรณีผู้ต้องโทษที่ไม่ได้รับค่าแรงสำหรับการทำงาน
 2. เงินประจำเดือน¹⁶ (Hausgeld/house money) ผู้ต้องโทษมีสิทธิได้รับเงินจากรัฐตามกฎหมายรายเดือน และใช้เงินติดกระเป๋าสำหรับจ่ายสิ่งของหรือการอื่นๆ สำหรับผู้ต้องขังที่ทำงานภายนอกเรือนจำ หรือได้รับอนุญาตให้ทำงานที่ต้องการทำด้วยตนเอง เงินประจำเดือนที่เหมาะสมจะถูกกำหนดจากเงินรายได้ที่ได้รับ
 3. ค่าอุปการะเลี้ยงดู¹⁷ (Unterhaltsbeitrag/contribution to maintenance) เพื่อการชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูตามกฎหมาย ผู้ต้องโทษอาจยื่นคำร้องให้จ่ายเงินจากรายได้ของตนให้แก่ผู้มีสิทธิหรือบุคคลที่สามได้
 4. เงินออม¹⁸ (Überbrückungsgeld/work obligation) มาจาก

¹²จาก กฎหมายบังคับโทษจำคุกในประเทศไทย :การใช้สอยส่วนตัวและเงินประเภทต่างๆการซื้อสิ่งของ(น.124)), โดย ธาณี วรภัทร์, 2555, กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

¹³ แหล่งเดิม.

¹⁴ แหล่งเดิม.

¹⁵ แหล่งเดิม.

¹⁶ แหล่งเดิม.

¹⁷ แหล่งเดิม.

¹⁸ แหล่งเดิม.

1) รายได้ตามกฎหมายบังคับโทษจำคุกและจากรายได้ของผู้ต้องโทษที่ทำงานนอกเรือนจำ หรือเงินจากการได้รับอนุญาตให้ทำงานส่วนตัว ให้แยกฝากไว้เป็นเงินสำหรับช่วยเหลือในการดำรงชีพที่ จำเป็นและเป็นค่าอุปการะเลี้ยงดูให้เพียงพอสำหรับ 4 สัปดาห์หลังการปล่อยตัว สิทธิเรียกร้องให้จ่ายเงิน ออมไม่ถูกอายัดได้ภายในจำนวนตามที่กล่าวมา

2) เงินออมนี้ให้จ่ายให้ผู้ต้องโทษเมื่อปล่อยตัวนั้น เจ้าหน้าที่บังคับโทษอาจทำการโอนเงิน ทั้งหมดหรือบางส่วนให้ผู้คุมประพฤติหรือองค์กรช่วยเหลือผู้ต้องขัง เพื่อพิจารณาว่าเงินดังกล่าวจะใช้ อย่างไรในสี่สัปดาห์แรกหลังการปล่อยตัว ผู้คุมประพฤติหรือองค์กรช่วยเหลือผู้ต้องขังต้องแยกเงิน ดังกล่าวออกต่างหากจากทรัพย์สินของตนเองด้วยความยินยอมของผู้ต้องขังอาจมีการโอนเงินให้ผู้ที่ต้องอุปการะ เลี้ยงดูโดยตรงผู้บัญชาการเรือนจำอาจอนุญาตให้มีการใช้เงินออมนั้น เพื่อประโยชน์ในการกลับคืนสู่สังคม ของผู้ต้องโทษ

1. เงินส่วนตัว¹⁹ (Eigengeld/interim funds) รายได้ของผู้ต้องโทษที่มีใช้เงินประจำเดือน ค่าใช้จ่ายในการกักขัง ค่าอุปการะเลี้ยงดู หรือเงินออม ให้จัดไว้เป็นเงินส่วนตัวของผู้ต้องโทษรายได้ของผู้ ต้องโทษที่มีใช้เงินประจำเดือน ค่าใช้จ่ายในการกักขัง ค่าอุปการะเลี้ยงดูหรือเงินออมให้จัดไว้เป็นเงิน ส่วนตัวของผู้ต้องโทษ

กล่าวโดยสรุป เงินที่จะนำมาจับจ่ายใช้สอยซื้อสิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัวและสิ่งของที่จำ²⁰ เป็นต่อ การบำรุงรักษาสุขภาพอนามัยส่วนตัวและสิ่งจำเป็นในชีวิตอื่น ๆ แบ่งเป็นเงินประเภทต่าง ๆ ดังนี้เงินติด กระเป๋า (Taschengeld /pocket money) ผู้ต้องโทษที่ชราหรือพิการไม่สามารถทำงานได้หรือไม่เคยได้รับ ค่าชดเชยการตกงานเลย หรือไม่ได้รับค่าชดเชยการตกงาน ให้สิทธิได้รับเงินติดกระเป๋าสอดคล้องตามสมควรถ้าเขา ต้องการ เงินติดกระเป๋านี้ให้ใช้กรณีผู้ต้องโทษที่ไม่ได้รับค่าแรงสำหรับการทำงานผู้ต้องขังมีสิทธิใช้เงินที่ กำหนดตามกฎหมายน้อยอย่างน้อย 30 มาร์คต่อเดือน และใช้เงินติดกระเป๋าสอดคล้องในการซื้อสิ่งของอื่น ๆ ผู้ต้องขัง ที่ทำงานภายนอกหรือได้รับอนุญาตให้ทำงานที่ต้องการทำด้วยตนเอง เงินประจำเดือนจะถูกกำหนดจาก เงินรายได้เกี่ยวกับเรื่องของค่าแรง กระทรวงยุติธรรมโดยความเห็นชอบของกระทรวงแรงงานและระเบียบ สังคมและด้วยความยินยอมของสภาที่ปรึกษาแห่งสหพันธรัฐ มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อดำเนินการ

เงินส่วนตัว รายได้ของผู้ต้องขังที่ไม่ใช่เงินประจำเดือน ค่าใช้จ่ายในการกักขังค่าอุปการะเลี้ยงดู หรือเงินออม ให้จัดไว้เป็นเงินส่วนตัวของผู้ต้องขัง ส่วนเงินสดที่ติดตัวผู้ต้องขังมาให้เป็นบัญชีเงิน ส่วนตัวของผู้ต้องขัง

3. การรับและการใช้เงินในบัญชีเงินฝากของผู้ต้องขังประเทศอังกฤษ

การรับเงินเข้ามาในบัญชีเงินฝากของนักโทษซึ่งมาจากการที่ครอบครัว ญาติ หรือเพื่อน นำเงิน มาเข้าฝากในบัญชีของนักโทษแต่ละรายโดยสามารถฝากด้วยวิธีการฝากเป็นเงินสดเข้าบัญชีนักโทษ เช็ค หรือคำสั่งทางไปรษณีย์เงินที่นำฝากบัญชีเงินสดพื้นฐานของนักโทษจะเข้าบัญชีเงินสดพื้นฐานของนักโทษ

¹⁹ แหล่งเดิม.

²⁰ แหล่งเดิม.

ซึ่งนักโทษทุกคนจะต้องเปิดบัญชีเงินสดพื้นฐานของทุกคนในขณะที่ได้รับโทษและอาศัยอยู่ภายในเรือนจำ ซึ่งเรียกว่า บัญชีเงินสดพื้นฐาน ที่นักโทษสามารถใช้ในการส่งและรับเงิน

ผู้ต้องขังสามารถจ่ายใช้สอยซื้อสิ่งของเครื่องใช้ส่วนตัวและสิ่งของที่จำเป็นต่อการบำรุงรักษาสุขภาพอนามัยส่วนตัวและสิ่งจำเป็นในชีวิตอื่น ๆ จากร้านค้าสวัสดิการได้ โดยเงินบางส่วนผู้ต้องขังได้มาจากเงินที่ได้รับจากรัฐ เป็นค่าใช้จ่ายในการถูกจองจำ²¹ และเงินค่าตอบแทนจากการทำงาน ค่าตอบแทนขั้นต่ำคือ 4 ปอนด์ หรือประมาณ 200 บาทต่อสัปดาห์ อย่างไรก็ตามในกรณีผู้ต้องขังประสงค์จะทำงานแต่ในเรือนจำไม่สามารถหางานให้ทำได้ ผู้ต้องขังจะได้รับค่าตอบแทนเงินสงเคราะห์ผู้ต้องขังในอัตรา 2.5 ปอนด์ต่อสัปดาห์²²

4. เปรียบเทียบกับสิทธิในการครอบครองเงินในบัญชีเงินฝากของผู้ต้องขังในประเทศไทย

จะเห็นได้ชัดเจนว่าประเทศเยอรมนีแบ่งเงินออกเป็น 5 ประเภทอย่างชัดเจนซึ่งคำนึงถึงผู้ต้องขังชราหรือพิการที่ไม่สามารถทำงานได้ในส่วนนี้ในประเทศเยอรมันจะมีเงินติดกระเป๋าให้ผู้ต้องขัง อีกทั้งยังมีสวัสดิการเดือนรายเดือนให้แก่ผู้ต้องขังอย่างชัดเจนตลอดรวมถึงเงินออมซึ่งคำนึงถึงผู้ต้องขังหลังจากพ้นจากการรับโทษอย่างชัดเจน อีกทั้งผู้ต้องขังมีสิทธิได้รับเงินจากรัฐตามกฎหมายรายเดือน และใช้เงินติดกระเป๋าสำหรับจ่ายสิ่งของหรือการอื่น ๆ สำหรับผู้ต้องขังที่ทำงานภายนอกเรือนจำ หรือได้รับอนุญาตให้ทำงานที่ต้องการทำด้วยตนเองจะได้รับเงินประจำเดือนที่เหมาะสมจะถูกกำหนดจากเงินรายได้ที่ได้รับ

แต่ในส่วนของกฎหมายการครอบครองเงินในบัญชีเงินฝากของประเทศไทยนั้นเป็นสวัสดิการของรัฐซึ่งผู้ต้องขังไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายจากการจำคุก แต่รัฐได้จัดสวัสดิการในการของการบริการทางด้านที่อยู่ อาหาร และสิ่งอุปโภคบริโภคให้แก่ผู้ต้องขังแต่ในความเป็นจริง ผู้ต้องขังมีจำนวนประชากรที่มากเกินไปกว่าที่การบริการจะทั่วถึง ซึ่งสิทธิในการดำรงชีวิตเหล่านี้เป็นสิ่งที่จำเป็น เราจะเห็นได้ว่าถึงแม้จะดำรงชีวิตอยู่ในเรือนจำก็ยังจำเป็นต้องใช้เงินในการดำรงชีวิต อีกทั้งผู้ต้องขังซึ่งมีความหลากหลาย ในกรณีคนชรา หรือผู้ที่ไม่สามารถที่จะทำงานได้ตลอดรวมถึงผู้ต้องขังที่ไม่มีญาติมาเยี่ยมและผู้ต้องขังยากจนในกฎหมายเรือนจำประเทศไทย หากไม่มีญาติ ครอบครัว หรือเพื่อน นำเงินมาฝากให้ก็จะไม่สามารถซื้อสิ่งของที่เป็นต่อการดำรงชีวิตได้ซึ่งต่างจากกฎหมายเรือนจำประเทศเยอรมันซึ่งรัฐได้จัดให้มีเงินติดกระเป๋าไว้ให้ผู้ต้องขังเพื่อเป็นการช่วยเหลือและลดปัญหาผู้ต้องขังชรา ผู้ต้องขังพิการ หรือผู้ต้องขังที่ไม่สามารถที่จะทำงานได้ตลอดรวมถึงผู้ต้องขังที่ไม่มีญาติมาเยี่ยมและผู้ต้องขังยากจนเมื่อพิจารณาในด้านชีวิตชีวิตความเป็นอยู่และความจำเป็นของชีวิตมนุษย์ที่สมควรจะได้รับในด้าน สุขภาพ อนามัยบางกรณีเป็นโรคไม่สามารถที่จะรับประทานอาหารที่ทางเรือนจำได้จัดไว้ให้ และไม่มีเงินในบัญชีเงินฝากเพื่อนำไปซื้ออาหาร หากได้รับไม่เพียงพออาจจะทำให้เกิดปัญหาในด้านสุขภาพ อนามัย และสภาพจิตใจ ทำให้ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษ

²¹Prison Act 1952, s 21.

²²จาก สารานุกรม “การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงนานาชาติ”(น.51), โดย กลุ่มงานพัฒนาระบบด้านทัณฑปฏิบัติ, 2552, กรมราชทัณฑ์.

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหา

ผู้เขียนขอเสนอมาตรการการควบคุมผู้ต้องขังเพื่อแก้ไขปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำโดยการนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ข้อดีของการนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ควบคุมนักโทษ คือ สามารถประหยัดงบประมาณของภาครัฐในการจัดหาสวัสดิการ เจ้าหน้าที่ และสิ่งจำเป็นอื่น ๆ ในการควบคุมตัวผู้ต้องขังในเรือนจำ วิธีการดังกล่าวยังสามารถแก้ปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำได้ระดับหนึ่งทั้งนี้ เพื่อแก้ปัญหาความแออัดของนักโทษนั่นเอง

ปัญหาการรับและการใช้เงินในบัญชีเงินฝากของผู้ต้องขังบางประเภทเช่นผู้ต้องขังชรา ผู้ต้องขังพิการที่ไม่สามารถทำงานได้ตลอดจนผู้ต้องขังยากจนและผู้ต้องขังไม่มีญาติมาเยี่ยมผู้เขียนเห็นควรเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบว่าด้วยการรับจ่ายเงินฝากของผู้ต้องขังในเรือนจำ พ.ศ. 2553 โดยเพิ่มเติมบางส่วนที่ยังไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบันโดยเสนอแนะว่าควรจะนำหลักที่รัฐมีเงินช่วยเหลือที่เป็นเงินของรัฐโดยบัญญัติไว้ในระเบียบว่าด้วยการรับจ่ายเงินฝากของผู้ต้องขังในเรือนจำ พ.ศ. 2553 โดยเพิ่มบทบัญญัติการช่วยเหลือที่เป็นเงินจากรัฐโดยมีเงินติดกระเป๋า (pocket money) ให้สำหรับผู้ต้องโทษที่ชราหรือพิการไม่สามารถทำงานได้หรือไม่เคยได้รับค่าชดเชยการตกงานเลย หรือไม่ได้รับค่าชดเชยการตกงาน ให้มีสิทธิได้รับเงินติดกระเป๋าสอดคล้องตามสมควรถ้าเขาต้องการ เงินติดกระเป๋านี้ให้ใช้กรณีผู้ต้องโทษที่ไม่ได้รับค่าแรงสำหรับการทำงานโดยนักกฎหมายประเทศเยอรมนี ในส่วนของการช่วยเหลือที่เป็นเงินจากรัฐมาปรับใช้ในประเทศไทย เพราะมนุษย์ทุกคนมีสิทธิและมีความต้องการที่จะได้รับสวัสดิการในด้านต่าง ๆ เมื่อได้พิเคราะห์ถึงสุขอนามัย อาหาร สุขภาพ อนามัย ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำในการดำรงชีวิตซึ่งเป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานสำหรับมนุษย์ทุกคนที่ควรจะได้รับ ไม่ว่าจะเป็นสถานะเป็นบุคคลธรรมดาซึ่งใช้ชีวิตปกติหรือภายนอก หรือผู้ต้องขังซึ่งได้กระทำความผิดและได้ถูกกักขังอยู่ในเรือนจำซึ่งจะเห็นได้ว่าในขณะที่ดำรงชีวิตอยู่ภายในเรือนจำก็ยังคงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้เงินเพื่อใช้ในการจับจ่ายใช้สอยซื้อสิ่งของเครื่องใช้ที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ซึ่งหากพวกเขาเหล่านั้นไม่ได้รับสวัสดิการอย่างเพียงพออาจส่งผลให้กระทบต่อสภาพร่างกาย และจิตใจ ทำให้การบังคับโทษไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษ

และอาจเป็นการทำลายบุคลิกภาพของบุคคลเหล่านั้นไปเนื่องจากขาดแคลนเงินซึ่งเป็นทุนทรัพย์ในการที่จะสามารถนำไปซื้ออาหาร สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ซึ่งทุกคนล้วนแต่มีสิทธิที่จะได้รับการอุปโภค บริโภค อาหาร ผู้ต้องขังอาจไม่ได้รับจากรัฐอย่างเพียงพอและไม่มีเงินพอที่จะซื้อจากร้านส่งเคราะห์ผู้ต้องขัง และเพื่อเป็นการลดปัญหาผู้ต้องขังที่มีฐานะยากจนซึ่งต้องการที่อยู่อาศัยซึ่งสวัสดิการต่าง ๆ จึงไปรบกวนกระทำความผิดต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งสวัสดิการต่าง ๆ บางครั้งต้องลดค่าและบั่นทอนศักดิ์ศรีของตนเองเพื่อแลกกับเงินเพราะตนไม่มีเงินและไม่มีทางเลือกอื่นโดยจะต้องมีการพิจารณาเฉพาะเป็นรายบุคคลที่เห็นสมควรว่าควรจะได้รับสิทธิในการได้รับเงินช่วยเหลือที่เป็นเงินจากรัฐและรัฐจะได้พยายามจัดสรรงบประมาณหรือหาวิธีการสงเคราะห์เพื่อเป็นการช่วยเหลือหรือการสงเคราะห์ผู้ต้องขังอย่างเป็นรูปธรรมและมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

คณิต ฒ นคร.(2555). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน.
ธานี วรภัทร์.(2554). กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน.
ธานี วรภัทร์.(2558).กฎหมายราชทัณฑ์. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน.
ธานี วรภัทร์,และจริวุฒิ ลิปิพันธ์.(2549).การบังคับโทษจำคุกในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี,
บทบัญญัติ 62(1), และกฎหมาย, 7(1) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
จันทิมา อรุณรัตน์.กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุกศึกษาสิทธิของผู้ต้องขังในการมีสิ่งจำเป็นพื้นฐาน
ทางกาย.
(วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต).กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2558
สารานุกรม “การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงนานาชาติ”(น.51), โดย กลุ่มงานพัฒนาระบบด้านทัณฑปฏิบัติ
,2552,กรมราชทัณฑ์.
Prison Act 1952, s 21.